Izstrādāti priekšlikumi sociālai spēcināšanai reģionos

Lai dalītos zināšanās, kas iegūtas, īstenojot projektu **"Sociālā spēcināšana reģionos" (SEMPRE)**, **Latvijas Universitāte** ir izstrādājusi **pārskatu nepieciešamajām pārmaiņām sociālo pakalpojumu sniegšanas sfērā**, sociālo spēcināšanu, sociālo pakalpojumu lietotāju iesaistīšanu/iesaistīšanos savu vajadzību apzināšanā un apmierināšanā, lai iespēju robežās kļūtu par noteicējiem savas dzīves pārvaldībā un kvalitātes veidošanā.

Grāmata tika prezentēta 2019.gada februārī un **izplatīta sociālo pakalpojumu dienestu pārstāvjiem no Kurzemes, Vidzemes un Zemgales.** Zināšanas par sociālām inovācijām ir noderīgas un atzinīgi novērtētas Latvijas sociālo pakalpojumu sniedzēju profesionāļu vidē.

Projekta mērķis

Interreg Baltijas jūras reģiona programmas projekta **SEMPRE pamatmērķis** ir noskaidrot, kādas pārmaiņas būtu vēlams vai nepieciešams veikt, lai sociālo pakalpojumu organizāciju personāls kļūtu rīcībspējīgāks un atvērtāks pārmaiņām. Tajā tiek apzināts, kādas jaunas pieejas, metodes un instrumentus nepieciešams ieviest sociālo pakalpojumu organizāciju darbā, ko mainīt vai uzsākt no jauna un kā spēcināt to personālu, lai ikdienas darbs ar sociālo pakalpojumu lietotājiem būtu sekmīgāks.

> **Pārmaiņas sociālo pakalpojumu organizācijās, spēcinot dienestu personālu, varētu kāpināt to darbinieku rīcībspēju veikt pārmaiņas sociālo pakalpojumu galalietotāju apziņā un uzvedībā.**

Projekta mērķa grupa

SEMPRE projekta savdabība ir tā, ka **tiek veikts darbs ar daudzveidīgām sociālo pakalpojumu galalietotāju kategorijām**. Projekta partneriem bija iespēja izvēlēties to sociālo pakalpojumu galalietotāju kategoriju, kuru tie vēlētos spēcināt. Dānijas, Somijas, Vācijas un Zviedrijas partneri izvēlējās spēcināt bēgļus un imigrantus. Igaunijas partneri izvēlējās spēcināt ģimenes ar bērniem depresīvā valsts ziemeļaustrumu reģionā un no ieslodzījuma atbrīvotās personas. Savukārt Lietuvas partneri – viena vecāka ģimenes un tos no alkohola un narkotikām atkarīgos, kas vēlas atbrīvoties no vielatkarībām. Viena vecāka ģimenes ir sociālās spēcināšanas objekts arī Vācijas partnerim no Ditmāršenes (Dithmarschen). Ilgstoši bezdarbnieki ir Vācijas partnera izvēle Plēnē. Viens no Somijas partneriem ir izvēlējies spēcināt vecāka gadagājuma personas lauku dzīvesvidē.

> **Latvijas partneru izvēle** ir sociāli s**pēcināt pieaugušās personas ar invaliditāti Kurzemes reģionā** un tādus **jauniešus ar zemu izglītības un prasmju līmeni**, kuri nav iekļāvušies darba tirgū **Vidzemes reģionā**.

Mikroprojekti

Tā kā SEMPRE projekta praktiski orientētā loģika ir veidot sociālos pakalpojumus tā, lai tie būtu sociālās spēcināšanas rīki, tad šim nolūkam SEMPRE projekta ietvarā tiek īstenoti **mikroprojekti kā praktiskas sociālo pakalpojumu lietotāju spēcināšanas īstenošanas un testēšanas rīks**.

> Mikroprojekti ir **sociālo pakalpojumu galalietotāju iesaistīšana/iesaistīšanās praktiskā rīcībā,** lai pašu spēkiem uzlabotu savus dzīves apstākļus, kā arī savas dzīves un vides kvalitāti, ieviestu jauna veida sociālos pakalpojumus, pārveidotu esošos vai izveidotu jaunus sociālos uzņēmumus. Iesākumā parasti tie ir neliela apjoma pārmaiņu testēšanas pasākumi. Mikroprojektu īstenošanā sociālo pakalpojumu galalietotāji tiek iesaistīti, viņus informējot un pārliecinot par pārmaiņu lietderīgumu. Pēc tam galalietotāji brīvprātīgi tajos iesaistās un faktiski tos īsteno paši. Sociālo pakalpojumu sniedzēju loma ir būt par mentoriem, rīkojot kopīgas pārrunas, palīdzot piekļūt resursiem un sniedzot padomus, ja tie tiek lūgti.

Sociālo procesu tendences

Ja ieskicē projekta īstenošanai iegūtos datus, tad sociālekonomiskā konteksta rādītāju salīdzināšana Baltijas jūras reģiona valstu projekta īstenošanas vietās rāda, ka dominējošās sociālo procesu tendences ar dažiem izņēmumiem ir līdzīgas. Šīs tendences ir **depopulācija jeb iedzīvotāju skaita samazināšanās lauku apdzīvotās vietās, iedzīvotāju sastāva novecošana, tādas dzīves kvalitāti pasliktinošas pārmaiņas infrastruktūrā kā vitāli svarīgu sociālu pakalpojumu pieejamības samazināšanās vai izzušana pavisam.** Īpaši izteikta sociālo pakalpojumu pieejamības mazināšanās Baltijas valstīs notiek tādās jomās kā veselības aprūpe, izglītība,

pārvietošanās ar sabiedrisko transportu, bankomātu un banku pieejamība, pasta un iepirkšanās vietu pakalpojumu pieejamība. Skandināvijas valstu un Vācijas specifiskā problemātika ir saistīta ar 2015. gadā strauji pieaugošo bēgļu un imigrantu plūsmas sociālo integrāciju. Te minētie sociālie procesi liek meklēt inovatīvus risinājumus sociālo pakalpojumu sniegšanā.

Grāmata "Sociālā spēcināšana rīcībspējai un pārmaiņām" (latviešu valodā).

Vispārināts projekta ietvaros veiktais darbs – sociālekonomiskā konteksta analīzes rezultāti, apkopojums par barjerām un šķēršļiem sociālo pakalpojumu sniedzēju darbā, informācija par sociālo pakalpojumu sniedzēju mācībām par rīcības veidiem, sociālo pakalpojumu galalietotāju vajadzību apzināšanas dati un pārmaiņu testēšana pilotāžas mikroprojektu formā, visi iegūtie atzinumi, rezultāti un ieteikumi ir apkopoti **“Sociālās spēcināšanas rokasgrāmatā”**, **“Organizāciju spēcināšanas ceļvedī**” un **“Rekomendācijās politikas veidotājiem”.** Visi trīs projekta darba rezultātu apkopojumi ir adresēti sociālo pakalpojumu organizāciju profesionāļiem un sociālās politikas veidotājiem. Taču arī pakalpojumu galalietotāji var rast vielu pārdomām par savu iespējamo rīcību, iedvesmojoties no labās prakses piemēriem.

SEMPRE projektā ir iesaistītas visas astoņas Eiropas Savienības Baltijas jūras reģiona valstis: Dānija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Polija, Somija, Vācija un Zviedrija. Projekta partneri no Latvijas ir **Latvijas Universitāte**, **Liepājas Diakonijas centrs**, un **Vidzemes Augstskola**.

Vairāk par projektu un projektā veiktajām aktivitātēm un rezultātiem: **http://www.sempre-project.eu/**

Kontaktpersona: projekta SEMPRE vadītāja Latvijas Universitātē **Anna Stepčenko**, Dr.phil, E-pasts: anna.stepcenko@lu.lv, Tālr: 26315642.